

HÄCKGUIDE

HÄCKGUIDE

När man står inför valet av häck är det ett antal viktiga saker att tänka på.

1. Vilka odlingsförutsättningar råder?

Rätt växt för rätt ståndort är minst lika viktigt som vid vanlig växtanvändning, att slarva här ger växten ett stort underläge redan från början.

2. Hur mycket plats får häcken ta?

Friväxande häckar tar ofta mer än 2 m och ibland över 4 m i anspråk medan klippta häckar utan problem kan hållas smalare än 1 m. Även höjden kan lätt styras på klippta häckar.

3. Hur snabbt ska häcken vara "färdig"?

Beroende på hur snabbt häcken ska ge ett fullgott skydd, eller avsedd effekt, kan olika storlekar på plantorna väljas. Med plantor av häckkvalitet kan det ta upp till 7 år innan häcken har kommit upp till två meter. Med kvaliteten *färdig häck (fh)* behöver det bara ta en säsong, då uppbyggnadsarbete redan gjort i plantskolan.

Ett urval av växter som lämpar sig för:

Klippta häckar

Stora, >1,5 m Acer campestre Carpinus betulus Cornus mas Crataegus i arter och sorter Fagus sylvatica Larix i arter och sorter Picea abies Spiraea x vanhouttei Taxus i arter och sorter Tilia platyphyllos Thuja occidentalis	Mellanstora, 0,8–1,5 m Caragana arborescens Crataegus i arter och sorter Cotoneaster lucidus Ligustrum vulgare Pyracantha i sorter Ribes alpinum 'Schmidt' Syringa vulgaris	Små, <0,8 m Ilex crenata i sorter Ligustrum vulgare 'Lodense' Pyracantha 'Red Cushion' Ribes alpinum 'Schmidt' Taxus baccata 'Kleiner Grüner' Taxus cuspidata 'Lescow' Berberis thunbergii i sorter
Vackra vintertid Berberis candidula/julianae/verruculosa Carpinus betulus Fagus sylvatica Larix i arter och sorter Picea abies Picea glauca Prunus laurocerasus i sorter	Blommande Amelanchier i arter Caragana arborescens Cornus mas Forsythia x intermedia i sorter Prunus laurocerasus i sorter Pyracantha i sorter	För extrema ståndorter Alnus glutinosa – extremt våta marker Caragana arborescens – torra, magra jordar Fagus sylvatica – halvt skuggiga till skuggiga lägen Sorbus mougeottii – torra, vindutsatta lägen Taxus baccata – skuggiga och fuktiga lägen Ribes alpinum 'Schmidt' – halvsuggiga till skuggiga lägen

Generellt planteringsavstånd för plantor av häckkvalitet är 3 st/lpm

Friväxande häckar

Stora, >1,5 m Amelanchier lamarckii Aronia melanocarpa var. elata Crataegus flabellata var. grayana Picea omorika Pinus mugo var. pumillo Prunus laurocerasus i sorter Salix fragilis 'Bullata' Spiraea x cinerea 'Grefsheim' Syringa vulgaris Thuja occidentalis 'Smaragd' Weigela hybrida i sorter	Mellanstora, 0,8–1,5 m Aronia 'Hugin' Berberis verruculosa Cotoneaster divaricatus Fargesia i sorter Philadelphus 'Mont Blanc' Potentilla fruticosa i sorter Prunus laurocerasus i sorter Ribes rubrum/higrum Rosa rugosa i sorter Salix purpurea 'Nana'	Små, <0,8 m Deutzia gracilis Lavandula angustifolia Prunus laurocerasus 'Otto Luyken' Potentilla fruticosa i sorter Ribes uva-crispa i sorter Spiraea japonica i sorter
Vackra vintertid Berberis verruculosa Fargesia i sorter Pinus mugo i sorter Prunus laurocerasus i sorter Thuja occidentalis 'Smaragd'	Blommande Aronia i arter och sorter Deutzia i arter och sorter Philadelphus i arter och sorter Rosa rugosa i sorter Syringa i arter och sorter Weigela hybrida i sorter	För extrema ståndorter Berberis thunbergii – störda jordar Mahonia aquifolium i sorter – skuggiga lägen Potentilla fruticosa i sorter – varma och torra lägen Rosa rugosa i sorter – sandiga och magra jordar Salix fragilis 'Bullata' – fuktiga och blåsiga lägen Syringa vulgaris – torra (när de etablerats) och magra jordar

HÄCKAR FÖR DIREKT RESULTAT

Intresset och behovet för större växtkvaliteter ökar stadigt. Framförallt gäller det växter som används för plantering av gröna ridåer och högre häckar som snabbt skall bidra till ett effektivt insynsskydd. Som beställare/projektör har man en mängd valmöjligheter vad gäller arter/sorter och inte minst kvaliteter och prisnivåer.

För att få en bättre överblick över lämpliga kvaliteter och prisskillnader mellan dessa, följer här ett urval av växter som vi anser vara de allra lämpligaste för detta ändamål.

Avenbok/Bok

För att uppnå bästa resultat på sikt är det viktigt att få tag i plantor som har en genomgående stam och är välförgrenade nästan ända ner från basen. För att få till en tät häck som ska fungera som insynsskydd eller grön ridå rekommenderar vi plantor som minst håller höjden 125–150 cm från början. Dessa bör planteras relativt tätt, c/c 30 cm eller c/c 40 cm i dubbelrad.

Väljer man storleken större, 150–175 cm har plantorna hunnit utveckla kraftigare sidogrenar, vilket gör att de inte behöver sättas i dubbelrad men med c/c 35 cm. De efterföljande storlekarna, 175–200 cm resp. 200–250 cm är oftast så pass kraftiga att ett c/c avstånd på 40 cm räcker. När man vill ha en färdig häck direkt, finns sk häckelement som är klippta som kuber. I detta fall anges längd, bredd och höjd.

Generellt är en frilandsodlad planta kraftigare och mer välförgrenad än en krukodlad planta. Frilandsodlade plantor skall alltid levereras med klump. För frilandsodlade plantor är man hänvisad till att gräva upp dem när de är i vintervila. Vid plantering under övrig tid finns krukodlade plantor att tillgå.

Forts. HÄCKAR FÖR DIREKT RESULTAT

Liguster

För att en klippt ligusterhäck ska bli stabil krävs det att plantorna är förgrenade nerifrån. Färdigproducerade häckplantor som har skurits ner och byggts upp till 125 eller 150 cm höjd är ett mycket bra utgångsläge för en uppvuxen, stabil häck. Dessa är odlade på friland och levereras med klump. Tillgången på dessa plantor är dock begränsad.

Någon motsvarighet i kruka finns inte utan då är man hänvisad till solitärbuskar som ofta är förgrenade nerifrån, och som man låtit växa till önskad höjd. Detta kan vara ett alternativ till lägre häckkvaliteter. De har ett väl utvecklat rotsystem och svarar bra på den nedskärning, vilket är nödvändigt efter en säsong för att bygga en stabil häck. Efter ytterligare en nedskärning nästkommande säsong (dock ej lika hårt) har man själv byggt upp en stabil häck på bara tre år.

För mer exklusiva miljöer där man kräver ett helt färdigt utseende direkt bör man välja färdigklippta häckelement som kan fås i varierande höjder.

Syren

En av de allra populäraste buskarna för plantering som friväxande häck. Likt ligustern är det viktigt att finna välförgrenade exemplar. Skillnaden är dock att syrenen naturligt bildar ett kraftigare och glesare grenverk än ligustern, vilket innebär att plantorna aldrig är riktigt täta från basen. Med tiden skjuter dock rotskott upp underifrån som tätar till häcken.

Syrenen svarar bra på en hård beskärning som stimulerar utvecklingen av fler sidogrenar. Det tar dock längre tid för den att komma upp till önskad höjd jämfört med ligustern. Det är inte ovanligt att syrenhäckar står och stampar något år innan de börjar växa efter omplantering.

Lind

Rent kulturhistoriskt är linden ett intressant inslag. Växtkvaliteterna motsvarar avenboken och boken, med den skillnaden att de aldrig är lika välförgrenade som ungträd, vilket oftast för med sig att de brukar planteras i dubbel- eller trippelrader för att få snabb effekt. De kvaliteter som lämpar sig bäst är 150–200 cm resp. 200–250 cm. De levereras oftast som barrotade plantor. Då etablerade lindar växer kraftigt kan det vara idé att klippa ned dem hårt efter någon säsong ifall man önskar en tätare/buskigare förgrening.

Idegran

Den mest exklusiva växten för användning som klippt häck. När det gäller idegran finns en mängd olika kvaliteter att välja på. I detta fall kan man verkligen få till en tät häck direkt. Väljs solitärkvaliteter med topphöjd från 100–125 cm i höjd är man förvissad om ett direkt resultat. Likt avenbok, bok och liguster finns det färdigklippta häckelement i produktion. Större kvaliteter av idegran är uteslutande odlade på friland och levereras med klump.

